

*А.Р. Шевченко – провідний спеціаліст відділу міжнародних зв'язків
Президії Національної академії наук України*

ГЕНДЕРНИЙ РОЗРИВ: ОЧІКУВАНІ І НАЯВНІ СТЕРЕОТИПИ

Наявні трансформації гендерного розриву, які розглядаються у вітчизняній науці, в тому числі, в області міжнародного права і його гуманітарній площині, добре відомі, і є предметом інтенсивного вивчення. Це обумовлено тим, що в українських реаліях визначення “сегрегації” ще залишається нерозвинутим. Необхідність ліквідації дискримінації за ознакою статі було підкреслено Верховним комісаром ООН з прав людини Навією Піллай під час виступу на щорічній сесії виконавчого комітету у справах біженців агентства ООН в Женеві. Як зазначила Верховний комісар, існування гендерної нерівності, робить порожньою обіцянку декларації про дотримання захисту прав людини для мільйонів жінок і дівчат по всьому світу [1]. Глобальна світова рецесія лише поглибила відчутність наявної проблеми, що зрештою, змусило шукати у певних умовах ефективні шляхи виходу з кризи, з одного боку, а з іншого – моделювати створення прогнозованої економічної політики з урахуванням всієї мозаїчної палітри сучасної ринкової економіки [2].

Звичайно, існують прості пояснення статевих нерівностей, якими є більш високий рівень тестостерону у чоловіків. Це може призвести до гендерних відмінностей поведінки і розуміння фізіологічних проявів активаційного ефекту цього гормону [3]. Досить суттєва роль гендерної сегрегації належить застарілим стереотипам згідно яких, наприклад, пов'язують більші успіхи чоловіків у науці. Так, близько 70 % з більш ніж півмільйона людей, які тестувались з тридцяти чотирьох країн показали наявність очікуваних стереотипів. З'ясувалось, що проблема інтелектуального розшарування учнів восьмих класів заперечила існування рівня статевих відмінностей у математичних досягненнях, що виключило, так званий, гендерний розрив у галузі науки [4]. В Україні, за різними джерелами, серед випускників вищих навчальних закладів – жінки складають понад 50 %, серед докторів наук їх близько 30 %, серед академіків НАН України – лише 5 % [5]. Жінки, у середньому більш схильні до ризику, ніж чоловіки, зокрема, у прийнятті фінансових рішень. Гендерні відмінності у фінансових несприйняттях ризиків, у свою чергу, можуть бути пов'язані з відмінностями у виборі професії: наприклад, в академічних інститутах Північної Америки, понад 36 % жінок, що студіюють за програмою MBA, вибирають ризиковану кар'єру в області фінансів, у тому числі, банківських інвестицій або торгівлі [6]. За статистичними даними, які стосуються виробництва продуктів харчування, жінки виробляють половину світового обсягу, а володіють лише одним відсотком сільськогосподарських угідь [7]. Взагалі, у країнах, що розвиваються в середньому тільки 43 % дівчат відповідного віку відвідують середню школу. Дослідження свідчать, що освічені жінки мають менше шансів померти при пологах, і частіше посилають своїх дітей до школи [8]. Варто зауважити, що гендерні розриви не виникають зненацька, їх існування

обумовлено мультифакторіальною розповсюдженістю багатьма каналами. Цей соціальний процес визначає природу доступу людей до системи влади, власності, освіти, сфери зайнятості тощо. Саме тому, чоловіки і жінки займають нерівне положення у стратифікаційній структурі суспільства. Відтак, гендерний розрив, як і соціальний клас є структурною характеристикою суспільства.

Література

1. UN human rights chief says gender discrimination is major concern (2009): [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unmultimedia.org/radio/english/detail/82574.html> – Заголовок з екрану.
2. Шевченко, А. Р. Північно-атлантична модель оптимізації проблеми професійної гендерної нерівності у контексті сучасного стану жіночого підприємництва в Україні [Текст] / А. Р. Шевченко // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні проблеми економіки в ринкових умовах” (15-16 жовтня, 2009 р. м. Київ) ; Національний авіаційний університет. – С. 92–94.
3. Paola Sapienza, Luigi Zingales, Dario Maestri. Proceedings of the National Academy of Sciences of the USA. (PNAS). Gender differences in financial risk aversion and career choices are affected by testosterone. September 8, 2009. Vol. 106. № 36. P.15268–15273.
4. Janet S. Hyde, Janet E. Mertz. Proceedings of the National Academy of Sciences of the USA. (PNAS). Gender, culture, and mathematics performance. June 2, 2009. Vol.106. № 22. p.8801–8807.
5. Шевченко, А. Р. Професійна гендерна сегрегація і механізм її вирішення шляхом жіночого підприємництва в умовах глобальної економічної рецесії [Текст] / А. Р. Шевченко // VIII Международная научно-практическая конференция “Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины” (1–3 октября 2009 года, г. Алушта).
6. Brian A. Nosek etc. National differences in gender–science stereotypes predict national sex differences in science and math achievement. PNAS 2009 106:10593-10597.
7. Gender Discrimination. Why is it still so bad and what can you do about it? (2009): [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.childreninneed.com/magazine/gender.html> – Заголовок з екрану.
8. The State of the World’s Children. Women and Children: The Double Dividend of Gender Equality (2007): [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : – Заголовок з екрану.
9. Холматова, Л. Ю. Влияние трансформации социальной структуры на развитие гендерной системы Таджикского общества [Текст] / Холматова Лола Юрьевна : автореферат дис. канд. наук : 09.00.11 / Российско-таджикский университет. – Душанбе, 2009. – 25 с.